

UDK:22.014:658.811.2:657.1:368.8:657.35:368.025.88:368.025.61
DOI: 10.5937/tokosig2103071U

Doc. dr Ozren N. Uzelac¹

OSNOVNE KARAKTERISTIKE OSIGURANJA DIZAJNERSKE ODEĆE I AKSESOARA

PREGLEDNI RAD

Apstrakt

Od prvobitne funkcije odeće kao zaštite njenog korisnika od vremenskih uslova i zadovoljenja normi društvenog ponašanja, s vremenom je određena odeća postala simbol političkog i društvenog statusa. Unikatni delovi odeće i aksesoara imaju za cilj zadovoljenje određene potrebe lica, pri čemu se ta lica za nju neretko i posebno vezuju. Danas niko ne mora biti naročito imućan pa da tokom godina stekne nekoliko stvari tzv. visoke mode. Ipak, dizajnerska odeća i aksesoar nesumnjivo predstavljaju investiciju koju, putem osiguranja, treba čuvati od gubitka ili oštećenja. U ovom radu autor analizira predmet osiguranja, osiguravajuće pokriće i isključenja i posebne usluge osiguravača koje predstavljaju dodatnu vrednost u osiguranju dizajnerske odeće i aksesoara. Pri tome kao polaznu osnovu uzima rešenja uslova osiguranja osiguravača sa britanskog tržišta osiguranja i, kada je to moguće, uslova osiguranja stvari u domaćinstvu pojedinih domaćih osiguravača.

Ključne reči: osiguranje dizajnerske odeće, osiguranje aksesoara, rizici, šteta, nadoknada

I. Uvod

Količina i vrsta odeće koja se nosi zavisi od oblika tela, društvenih i geografskih uslova, kao i od polne pripadnosti. Odeća se karakteristično vezuje za ljudsku civilizaciju i ni za jedno drugo živo biće. Pokušamo li da utvrdimo kada je prvi oblik odeće izrađen, shvatićemo da iz dostupnih izvora možemo doći samo do delimičnih podataka, i to na osnovu proučavanja izvedenih u oblasti arheologije, na osnovu

¹ Univerzitet u Novom Sadu, Ekonomski fakultet u Subotici, imejl: uzelacozren@ef.uns.ac.rs.
Rad je primljen: 27. aprila 2021.
Rad je prihvaćen: 19. maja 2021.

kojih je utvrđeno da je odevanje prvi put uvedeno u periodu između 42. i 72. milenijuma pre nove ere.² Pretpostavka je da su prvi oblici odeće bili izrađeni od krzna, kože, lišća i trave koja se obavijala, savijala ili vezivala oko ljudskog tela, ali se to sa sigurnošću ne može tvrditi jer odevni materijali, za razliku od kamena, kostiju, školjki i metalnih predmeta, s vremenom brzo propadaju.

Na osnovu arheoloških iskopavanja, utvrđeno je da su se prve igle za šivenje izrađene od kostiju i slonovače, pronađene u selu Kostenki u Voronješkoj oblasti u Rusiji, pojavile oko 30 milenijuma pre nove ere.³ Bojena lanena vlakna koja su mogla da se upotrebe u izradi odeće u predistoriji pronađena su u pećini na Kavkazu, u Gruziji i, na osnovu metode analize radioaktivnog ugljenika, utvrđeno je da su stara 32 milenijuma, kao i ona pronađena na lokalitetu Dolni Vestonice u Češkoj.⁴

Od prvobitne funkcije odeće kao zaštite njenog korisnika od vremenskih uslova i zadovoljenja normi društvenog ponašanja, s vremenom je određena odeća postala simbol političkog i društvenog statusa. Određenom odećom, njenim dizajnom ukazuje se na skromnost, pripadnost nekoj religiji, društvenoj grupi, polu itd. Kolonijalizam nekih zapadnoevropskih država znatno je doprineo širenju zapadnog stila oblačenja, koji je s vremenom, kako se stil oblačenja menjao i u tim državama (kolonijalnim silama), počeo uticati i na način oblačenja u kolonijama. Pariz je konačno, za Evropu i Severnu Ameriku, postavio osnove modnih standarda i trendova. Moda je odigrala centralnu ulogu u privredi posle Prvog svetskog rata i predstavljala je oblik kulturnog izražavanja, dok je trend koji su pokrenuli francuski dizajneri izvršio ogroman uticaj na odluke žena šta će nositi, a i drugi faktori, kao što su reklamiranje, način proizvodnje i tražnja, takođe su uticali na promene u modnoj industriji.⁵ Šezdesete godine 20. veka, preko rokera i hipika, donele su revolt protiv opšteprihvaćenih modnih standarda i ubrzanu internacionalizaciju modne scene.

U današnje vreme, svet odevanja se stalno menja i novi kulturni tokovi oslanjaju se na tehnološke inovacije. Nove kombinacije materijala omogućavaju prilagođavanje figuri tela, bolju izolaciju od hladnoće ili vlage itd. Međutim, odeća je takođe izložena brojnim rizicima zbog kojih gubi svoja svojstva ili biva uništena. Pogotovo ako se ne održava redovno (na primer, hemijsko čišćenje), odeća gubi svoju funkcionalnost i izgled. Unikatni delovi odeće i aksesoara za koje je utrošeno određeno vreme ručnog rada da bi se izradili kao stvar određenog oblika, od po-

² Kittler Ralf, Kayser Manfred, Stoneking Mark, "Molecular Evolution of *Pediculus humanus* and the Origin of Clothing", *Current Biology*, Vol. 13, August 19, 2003, 1414.

³ Hoffecker, John, Scott, Jim, "Excavations In Eastern Europe Reveal Ancient Human Lifestyles", March 21, 2002, <https://web.archive.org/web/20110719175257/http://www.colorado.edu/news/r/b278a670675fd8d-2ca0700cdc0e9d808.html>, pristupljeno: 8. 1. 2021.

⁴ Kvavadze et al, "30,000 Years old wild flax fibers – Testimony for fabricating prehistoric linen", *Science* 325(5946), 11 September, 2009, 1359.

⁵ Roberts, Mary Louise, "Samson and Delilah Revisited: The Politics of Women's Fashion in 1920s France", *American Historical Review* 98(3), June 1993, 665.

sebnog materijala, dizajna ili veličine imaju za cilj zadovoljenje određene potrebe lica, pri čemu se neretko ta lica za nju posebno vezuju. Osim toga, neki delovi odeće i prateće opreme (aksesoara), posebno ako su veće vrednosti zbog toga što su ih izradili renomirani dizajneri ili drugi proizvođači, mogu da budu i predmet krađe. Kako vlasnik neke kolekcije odevnih predmeta i aksesoara može da se zaštiti od rizika trajnog gubitka ili oštećenja svojih stvari? Jedan od najsigurnijih načina za to bilo bi zaključivanje adekvatne polise osiguranja, prilagođene prirodi predmeta osiguranja i rizicima svojstvenim tim stvarima.

Međutim, kako nastaje tražnja za osiguranjem? Rekli bismo da se radi o procesu koji ima tri faze. U prvoj fazi neophodno je da fizička lica povećaju i održavaju mnogo više stope ličnih prihoda, koje im omogućavaju veću materijalnu moć i mogućnost proširenja obima imovine u sopstvenom posedu. U drugoj fazi nastaje svest o očuvanju stečenih materijalnih vrednosti i razmišljanje o mogućim načinima za obezbeđenje od gubitka (teško) zarađene imovine. U trećoj fazi dolazi pak do izbora usluge osiguranja i zaključenja ugovora. Zato se i može tvrditi da je razvoj osiguranja prvenstveno uslovljen ekonomskim rastom i povećanjem ličnog bogatstva, posle čega se, po pravilu, javlja tražnja za finansijskim obezbeđenjem ličnih stvari i druge imovine. S druge strane, na potražnju i širenje visoke mode znatno su uticale društvene promene u svakodnevnom i profesionalnom životu, kao i osvajanje novog nivoa slobode posle značajnih događaja, što je posebno bilo karakteristično u Francuskoj posle Prvog svetskog rata.⁶ Danas niko ne mora biti posebno imućan pa da tokom godina stekne nekoliko stvari tzv. visoke mode⁷ (fr. *haute couture* – kvalitetno šivenje ili kvalitetno odevanje). Prema pravilima francuskog Sindikata visoke mode (člana Francuskog udruženja mode i visoke mode – *Fédération de la Haute Couture et de la Mode*), da bi se nekom mogao priznati status kuće visoke mode, njen modni kreator u svakoj kolekciji mora da proizvede 50 novih i originalnih kreacija za dan i veče, da godišnje prikaže najmanje dve kolekcije i da zapošljava najmanje dvadeset tehničkih lica u ateljeu ili radionici.⁸

Dizajnerska odeća i aksesoar nesumnjivo predstavljaju investiciju za koju se njen vlasnik može iznenaditi kada sazna da ona nije obavezno pokrivena polisom osiguranja stvari u domaćinstvu.⁹ Slična dilema postoji i na domaćem tržištu

⁶ Ibid, 662.

⁷ Visoka moda se odnosi na odeću koja se izrađuje ručno od početka do kraja, od visokokvalitetnog, skupog i često neobičnog materijala. Šivena je s posebnom pažnjom prema detaljima, ručnim tehnikama i od strane najiskusnijih i najveštijih krojača (Kelly, L, "What Does Couture Mean – Definition and French Translation", *The Dapifer*, February 4, 2017, <https://www.thedapifer.com/blog/2017/02/04/what-is-couture-mean-fashion/>, pristupljeno: 8. 1. 2021.)

⁸ Weston Thomas, Pauline, "Chambre Syndicale Fashion History", *Fashion-era.com*, 2018, http://www.fashion-era.com/chambre_syndicale.htm, pristupljeno: 5. 1. 2021.

⁹ Hargraves, Jason, "Fashionably Insured? What to Do When Your Couture Needs Coverage", *InsuranceQuotes.com*, February 21, 2018, <https://www.insurancequotes.com/home/insuring-your-designer-clothes-policy-couture-22217>, pristupljeno: 12. 1. 2021.

osiguranja, gde te stvari izričito u uslovima osiguranja nisu navedene kao predmet osiguranja, iako nisu izričito ni isključene iz pokrića.¹⁰

U nastavku izlaganja analiziraćemo predmet osiguranja, osiguravajuće pokriće i isključenja, kao i posebne usluge osiguravača koje predstavljaju dodatnu vrednost u osiguranju dizajnerske odeće i aksesoara. Pri tome će kao polazna osnova služiti uvid u rešenja uslova osiguranja osiguravača sa britanskog tržišta i, kada je to moguće, uslova osiguranja stvari u domaćinstvu pojedinih domaćih osiguravača. Ovo zbog toga što domaće tržište osiguranja ne poznaje tu vrstu specijalizovanog osiguranja.

II. Opšte napomene

Osiguranje dizajnerske odeće i aksesoara spada u grupu neživotnih osiguranja, i to u osiguranje imovine.¹¹ Njegove osnovne karakteristike iste su kao i za druge vrste osiguranja imovine, pa se primenjuju ista načela. Osigurani rizik može nastati samo na imovini (gubitak stvari ili šteta na stvarima), dok predmet osiguranja ima materijalnu vrednost koja se može proceniti u novčanom iznosu. Drugo, cilj osiguranja imovine jeste nadoknada štete prouzrokovane osiguranim rizikom, pa zato niko iz osiguranja ne može naplatiti više nego što iznosi pretrpljena šteta (načelo obeštećenja). Iz tog načela proizlazi i primena pravila proporcionalnog umanjenja nadoknade iz osiguranja u slučaju podosiguranja, osim kada je suma osiguranja utvrđena prema ugovorenoj vrednosti osigurane stvari,¹² dok u slučaju nadosiguranja osiguranik nema pravo da naplati nadoknadu štete od osiguravača koja je veća od stvarno pretrpljene štete i stvarne vrednosti osigurane stvari.¹³ I treće, prava iz osiguranja mogu posedovati samo lica koja su u trenutku nastanka štete imala materijalni interes da se šteta ne dogodi.¹⁴ Iako ih u ovom radu ne navodimo, ističemo da se na osiguranje dizajnerske odeće i aksesoara primenjuju i druga pravila propisana zakonom i uslovima osiguranja koja važe za osiguranje imovine.

U užem smislu, osiguranje dizajnerske odeće i aksesoara spada u osiguranje stvari domaćinstva, ali se zbog svoje specifičnosti i visokih vrednosti na britanskom tržištu ona prodaju zasebno.

¹⁰ DDOR Novi Sad, *Uslovi za kombinovano osiguranje stanova, kuća i stvari domaćinstva*, DDOR-RS-KOS-35-0113, 28.01.2013, čl. 1; Triglav osiguranje, *Opšti uslovi za osiguranje stambenih pokretnosti*, USt-11-07, 2007, čl. 17.

¹¹ Zakon o osiguranju, *Službeni glasnik RS*, 139/2014, čl. 9, st. 1, tač. 8 i 9.

¹² Zakon o obligacionim odnosima (ZOO), *Službeni list SFRJ*, 29/78, 39/85, 45/89 – odluka USJ i 57/89, *Službeni list SRJ*, 31/93 i *Službeni list SCG*, 1/2003 – Ustavna povelja, čl. 936.

¹³ ZOO, čl. 932.

¹⁴ ZOO, čl. 924, st. 2.

III. Predmet osiguranja

Specijalizacijom uslova osiguranja u odnosu na predmet osiguranja stvoren je ekskluzivitet osiguravajućeg pokrivača koji proističe iz naslova ovih, posebnih uslova osiguranja. Za razliku od uslova osiguranja na domaćem tržištu, po kojima su predmet osiguranja stvari domaćinstva koje se nalaze u stalno nastanjenom stanu ili porodičnoj kući, a vlasništvo su i u korišćenju osiguranika i članova domaćinstva, kao i stvari koje oni koriste na osnovu stanarskog ili nekog drugog prava, koje pored uređenja stana ili porodične kuće, služe za ličnu upotrebu i potrošnju, kod osiguranja dizajnerske odeće i aksesoara predmet osiguranja je uže određen. Iako uslovima osiguranja nije posebno naglašeno, radi se o pokretnim stvarima koje imaju određenu upotrebnu vrednost i namenu za osiguranika.¹⁵ Ako se izuzme redovno trošenje i cepanje odevnih predmeta i aksesoara, radi se o pokretnim, nepotrošnim stvarima koje su individualno određene. To su stvari namenjene odevanju, obuvanju, nošenju na odeći ili uz sebe, zbog čega predmet osiguranja mogu da budu stvari visoke mode i „obični“ odevni predmeti: haljine, kostimi, venčanice (i druga oprema za venčanje, pod uslovom da se radi o odeći ili aksesoaru), zatim krzneni odevni predmeti (bunde, šubare i sl.), odela, smokinzi, cipele (uključujući i sve druge oblike obuće, kao što su sandale, čizme i sl.), ručne tašne, šeširi, kape, kožni kaiševi i novčanici, do odeće od istorijske vrednosti, pogotovo kada su predmet zbirke nekog kolekcionara. Treba napomenuti da osiguravajuće pokriće dizajnerske odeće i aksesoara odstupa od standarda iz uslova za osiguranje stvari u domaćinstvu, kojima se osiguravaju stvari u svakodnevnoj upotrebi. Kada se radi o odeći ili aksesoaru istorijske ili umetničke vrednosti, onda se neće raditi o stvarima koje su u svakodnevnoj upotrebi, već pre o zbirci od posebne subjektivne vrednosti za njenog vlasnika. Svakako da treba imati u vidu i to da se i u slučaju stvari koje spadaju u dizajnersku odeću, koja se, po pravilu, češće koristi, može raditi o vrednim stvarima koje, pored tržišne, takođe mogu imati i subjektivnu vrednost za njenog vlasnika.

Uslovi srpskih osiguravača u osiguravajućem pokriću obuhvataju i zbirne stvari koje su „skup istovrsnih, fizički samostalnih pokretnih stvari, koje imaju istu namenu i u pravnim odnosima se pojavljuju kao celina, pri čemu svaka od pojedinih stvari iz zbira može biti predmet pravnog posla“.¹⁶ Međutim, ukoliko se ne radi

¹⁵ Izuzetak su uslovi osiguranja osiguravača „Triglav osiguranje“, koji nose naslov Opšti uslovi za osiguranje stambenih pokretnosti, kojim se u čl. 17, st. 1, tač. 1 bliže određuje da su predmet osiguranja, pored ostalog, i stambene i druge pokretnosti u stalno naseljenim stanovima i kućama koje su vlasništvo osiguranika i članova njegovog domaćinstva („Triglav osiguranje“, 2007), dok se prema čl. 1, st. 1.2.1 Opštih uslova za osiguranje domaćinstva osiguravača „Grawe“, u sadržaj stana ubrajaju sve pokretne stvari namenjene ličnoj upotrebi ili potrošnji (GRAWE, *Opšti uslovi za osiguranje domaćinstva*, /ABH Standard 2009, 27. 4. 2009).

¹⁶ „Triglav osiguranje“, *Opšti uslovi za osiguranje stambenih pokretnosti*, US-sta/11-07, 2007, čl. 17, st. 1, tač. 3; Babić, Ilija, *Uvod u građansko pravo i stvarno pravo – Priručnik za pravosudni ispit*, šesto izmenjeno i dopunjeno izdanje, Beograd, 2016, 250–251.

o modnom kreatoru u svojstvu osiguranika, teško je očekivati da bi neko bio vlasnik neke modne kolekcije koja obuhvata sve njene odevne predmete i aksesoare, jer bi to bilo nemaštovito sa stanovišta raznovrsnosti odevanja.

Predmet osiguranja su individualno određene stvari koje su pojedinačno navedene i opisane u spisku uz polis osiguranja, tako da nema dileme na koje stvari ili predmete se odnosi obaveza osiguravača. Jedna od karakteristika osiguranja dizajnerske odeće i aksesoara jeste ta da predmet osiguranja mogu da budu i komplementarne stvari, „koje se sastoje od dve ili više samostalnih stvari koje čine celinu“.¹⁷ Radi se o stvarima koje se u svakodnevnoj upotrebi označavaju kao „kompleti“ ili „parovi“ (par cipela, sandala, čizama, rukavica, minduša itd.) Gubitak samo jedne od takvih stvari (tzv. „rasparivanje“) bitno sprečava upotrebu kompleta ili para, koji samo zajedno predstavlja celinu komplementarne stvari i ima svoju punu upotrebnu vrednost.

Sledeća karakteristika osiguranja dizajnerske odeće i aksesoara u tome je što predmet osiguranja ne mogu da budu stvari određene po rodu. Stvari određene po rodu su, po svojoj prirodi, zamenljive i potrošne (kao što su novac, hrana i piće, poljoprivredni proizvodi i sl.), pa zbog toga ne mogu da budu obuhvaćene ovom vrstom (specijalizovanog) osiguranja. Ipak, radi se o uslovnom izuzetku. Ako je predmet osiguranja stvar visoke mode koja je korišćena (samo jednom) za određeni modni prikaz, onda nju karakteriše ekskluzivitet zbog toga što se radi o unikatnoj, a ne serijskoj proizvodnji. Međutim, s porastom komercijalizacije visoke mode, modni dizajneri odavno proizvode odevne predmete „spremne za nošenje“ i sa njim povezane odevne proizvode i aksesoare koji, u nekim slučajevima (većih serija), mogu biti zamenljivi. Tako, ako dođe do krađe torbe nekog renomiranog dizajnera, osiguravač može da nadoknadi njen gubitak, *in rem*, predajom osiguraniku torbe istog dizajnera i modela, pod uslovom da se ona i dalje može nabaviti na tržištu. Isto pravilo važi i za sve druge dizajnerske odevne predmete i aksesoar.

IV. Pokriće i isključeni rizici

Određivanje osiguranih rizika njihovim navođenjem predstavlja pozitivan (izričiti) metod određivanja širine pokrića, s tim da se uslovima osiguranja uvek navode i definišu rizici u vezi s kojima je osiguravajuće pokriće ograničeno ili potpuno isključeno, na koji se način negativno određuje širina pokrića. U osiguranju imovine po zakonu su iz pokrića isključene štete koje potiču od nedostataka same stvari i štete nastale u ratnim operacijama i pobunama, s tim da se može ugovoriti drugačije,¹⁸ a isto važi i u osiguranju dizajnerske odeće i aksesoara.¹⁹ S obzirom na to da se radi

¹⁷ I. Babić, 251.

¹⁸ ZOO, čl. 930 i 931.

¹⁹ AIG Private Client Group, *Couture Collection Insurance*, 2018, <https://www-200.aigprivateclient.com/index.php?Page=couture-collection-insurance>, pristupljeno: 9. 1. 2021, 12–13.

o specifičnoj vrsti osiguranja koja se ne zaključuje u velikom broju, u uporednom pravu nema primera zakonskog regulisanja pokrivenih i/ili isključenih rizika, osim tipično nepokrivenih rizika u svim imovinskim osiguranjima, kao što su: namerno prouzrokovane štete, rizici od rata, građanskog rata, pobune ili građanskih nemira i prirodnih mana stvari.²⁰

Domaće tržište osiguranja sprovodi osiguranje stvari u domaćinstvu (zbirke i dragocenosti) po sistemu imenovanih rizika podeljenih u grupu osnovnih i dopunskih opasnosti. Uslovima osiguranja definišu se obim svih opasnosti od kojih osiguravač pruža pokriće. Osnovno pravilo takvog sistema definisanja pokrića jeste da se pokriće za pojedine dopunske i dodatne opasnosti ne može ugovarati ako nije ugovoreno pokriće za osnovne rizike. Britansko tržište osiguranja pruža pokriće po sistemu „svih rizika“, iako taj izraz nije naveden u opisu osiguravajućeg pokrića. To je osiguravajuće pokriće koje ne pokriva štete prouzrokovane dejstvom neke određene opasnosti, zbog čega je obaveza osiguravača da nadoknadi štetu u svim slučajevima u kojima uzrok štete nije izričito isključen iz pokrića. Zbog toga je neophodno pažljivo analizirati tekst uslova osiguranja, jer definicije mogu da predviđaju ograničeno ili apsolutno isključenje iz pokrića.

Domaće tržište osiguranja zbirki i dragocenosti pruža osiguravajuće pokriće od standardnih rizika kao što su: požar; udar groma; eksplozija; oluja; grad; pad letelice; manifestacije i demonstracije. Osiguravači u standardnom pokriću stvari u domaćinstvu, uključujući i zbirke, pokrivaju i određene dopunske rizike, koji se u osiguranju imovine posebno ugovaraju. To su: izliv vode iz instalacija, provalna krađa i razbojništvo.²¹ S druge strane, kako smo već rekli, osiguravajuće pokriće britanskog tržišta obuhvata daleko širu lepezu opasnosti i šteta od kojih pruža pokriće, pa i od onih koje je na domaćem tržištu potrebno posebno ugovoriti. Osim toga, uslovi osiguranja britanskog tržišta, pored gorenavedenih rizika sa domaćeg tržišta osiguranja, pružaju standardno pokriće i od rizika koji se ne mogu ugovoriti na domaćem tržištu (na primer, poplava nije navedena kao osigurani rizik u uslovima osiguranja DDOR „Novi Sad“ i „Triglav osiguranja“), kao i od određenih opasnosti kojima je osigurana stvar izložena zbog svoje prirode (primeru radi, britansko tržište pokriva štete nastale usled dejstva plesni). U slučaju dizajnerske odeće, ističem da su to štete nastale usled dejstva moljaca. U slučaju šteta od moljaca, britanski osiguravač nadoknađuje troškove popravke i usluge ponovnog stručnog tkanja u pokušaju da se takva šteta popravi. Međutim, uslovima osiguranja predviđa se primena franšize, podlimit po jednoj stvari i godišnji podlimit u okviru sume osiguranja, a ne nadoknađuje se šteta usled smanjenja vrednosti.²² Ipak, treba imati u vidu da se šteta usled smanjenja

²⁰ Šulejić, Predrag, *Pravo osiguranja*, Beograd, 2005, 95–98; Jovanović, Slobodan, *Pravo osiguranja*, Novi Sad, 2016, 224–227.

²¹ DDOR „Novi Sad“, čl. 2, st. 1 i 2; „Triglav osiguranje“, čl. 1, st. 1; GRAWE, čl. 2, tač. 3, i 4.

²² AIG Private Client Group.

vrednosti, po pravilu, nadoknađuje u svim slučajevima kada je šteta nastala usled opasnosti koje nisu svojstvene prirodi osigurane stvari (na primer požar, oluja itd.)

Sledeća karakteristika pokrića u ovoj vrsti osiguranja proizlazi iz prirode predmeta osiguranja i okolnosti njegove upotrebe. U pogledu prilagođenosti uslova osiguranja različitim potrebama osiguranika, britansko tržište osiguranja oduvek je predstavljalo avangardu. Specifični rizici od kojih se pruža pokriće za dizajnersku odeću i aksesoar su: štete nastale na hemijskom čišćenju, gubitak ili oštećenje prilikom slanja/iskoruke naručene stvari osiguraniku i šteta ili gubitak stvari (odevnog predmeta ili cipela usled osiguranog rizika) nastao tokom izrade bilo gde u svetu.²³

Uslovi osiguranja domaćih osiguravača navode da su stvari osiguranika predmet osiguranja ako su u njegovom vlasništvu ili vlasništvu članova domaćinstva.²⁴ Uslovi osiguranja s britanskog tržišta predviđaju pokriće tako da se danom sticanja stvari smatra dan kada je izvršena delimična (uplata avansa) ili puna isplata kupoprodajne cene, pod uslovom da osiguranik o tome obavesti osiguravača. Osiguravač se prema uslovima osiguranja obavezuje da bez nepotrebnog odlaganja potvrdi stupanje na snagu pokrića od tog dana.²⁵

Pokriće koje domaće tržište osiguranja ne pruža, za razliku od britanskog, jeste pokriće gubitka ili štete na dizajnerskoj odeći ili aksesoaru bez obzira na mesto gde se on nalazi. Ta vrsta pokrića veoma je korisna za lica koja dosta putuju. Dizajnerska odeća i aksesoar biće pokriveni svuda u svetu i u svakom trenutku tokom perioda osiguranja bez obzira na to da li se stvari nose u prtljagu ili na sebi.²⁶

V. Usluge osiguravača koje predstavljaju dodatnu vrednost osiguranju

Renome i stepen specijalizacije osiguravača u pružanju usluga osiguranja i ostalih pratećih usluga posle zaključenja prodaje predstavlja polazni element u razlikovanju prosečnih i dobrih od vrhunskih pružalaca usluga osiguranja. To se naročito odnosi na sposobnost osiguravača u pružanju savetodavnih usluga usmerenih na prevenciju, održavanje, organizaciju popravke i zamene osiguranog predmeta preko sopstvenih ekspertskih timova.

Osiguravači dizajnerske odeće i aksesoara mogu da raspolažu odgovarajućim timovima profesionalaca, koji imaju adekvatno znanje o vrednosti odevnih dizajnerskih predmeta, o opasnostima kojima su oni izloženi, o načinu čuvanja i održavanja itd. Tako osiguravači mogu da pružaju pomoć u razvijanju sveobuhvatnih programa održavanja, mogu da koordinišu procenu vrednosti i inventarisanje, organizuju

²³ Ibid.

²⁴ DDOR, „Novi Sad“, čl. 1, st. 1, tač. 3; „Triglav osiguranje“, čl. 17, st. 1, tač. 1.

²⁵ AIG Private Client Group.

²⁶ Ibid.

pakovanje i prevoz, vrše pripreme radnje kako bi se osigurane stvari zaštitile od elementarnih nepogoda, da obavljaju procenu rizika od oštećenja dizajnerske odeće i aksesoara dok se nalaze u stanu ili kući osiguranika, da primaju u pokriće stvari nabavljene tokom perioda osiguranja itd.²⁷

VI. Zaključak

Osiguranje dizajnerske odeće i aksesoara i za mnogo razvijenija tržišta osiguranja još uvek predstavlja vrstu osiguranja koju pruža veoma mali broj osiguravača. Za razliku od standardnog načina pokrića putem polise osiguranja stvari u domaćinstvu, posebna polisa osiguranja dizajnerske odeće i aksesoara uz primenu posebno prilagođenih uslova osiguranja toj vrsti stvari pokazuje brojne prednosti i pogodnosti za osiguranike. One se ogledaju ne samo u širini pokrića (isključenje određenih opasnosti iz pokrića ili nepokrivanje nekih rizika svojstvenih prirodi odeće i aksesoara), već i limitu pokrića (pokriće stvari u domaćinstvu obično pokriva određene predmete u domaćinstvu u određenom procentu ili iznosu od sume osiguranja, zbog čega je takva suma osiguranja neadekvatna za dizajnersku odeću i aksesoar).

Imajući u vidu karakteristike osiguranja dizajnerske odeće i aksesoara razmatrane u ovom radu, potrebu visoke specijalizacije osiguravača, kao i nizak stepen opšteg pojedinačnog blagostanja, ne čudi zbog čega na domaćem tržištu ne postoji ponuda posebne usluge osiguranja dizajnerske odeće i aksesoara. Ipak, na osiguravačima je da prate tražnju i, u određenom trenutku, reaguju ponudom adekvatne usluge osiguranja.

Literatura

- AIG Private Client Group, *Couture Collection Insurance*, 2018, <https://www-200.aigprivateclient.com/index.php?Page=couture-collection-insurance>, pristupljeno: 9. 1. 2021.
- AIG Europe Limited, *Collections: Policy Wording*, COL.PW.V2.8. May 2018.
- Babić, Ilija, *Uvod u građansko pravo i stvarno pravo – Priručnik za pravosudni ispit*, šesto izmenjeno i dopunjeno izdanje, Beograd, 2016.
- DDOR Novi Sad, *Uslovi za kombinovano osiguranje stanova, kuća i stvari domaćinstva*, DDOR-RS-KOS-35-0113, 28.01.2013.
- GRAWE, *Opšti uslovi za osiguranje domaćinstva*, (ABH Standard 2009), 27.04.2009.
- Hargraves, Jason, "Fashionably Insured? What to Do When Your Couture Needs Coverage", *InsuranceQuotes.com*, February 21, 2018, <https://www.>

²⁷ AIG Private Client Group.

- insurancequotes.com/home/insuring-your-designer-clothes-policy-couture-22217*, pristupljeno: 12. 1. 2021.
- Hoffecker, John, Scott, Jim, "Excavations In Eastern Europe Reveal Ancient Human Lifestyles", March 21, 2002, <https://web.archive.org/web/20110719175257/http://www.colorado.edu/news/r/b278a670675fd8d2ca0700cdc0e9d808.html>, pristupljeno: 8. 1. 2021.
 - Haute Couture / Printemps/Été 2018, Calendrier définitif, 2018, <https://fhcm.paris/wp-content/uploads/sites/8/2017/06/HCCAL.pdf>, pristupljeno: 8. 1. 2021.
 - Jovanović, Slobodan, *Pravo osiguranja*, Novi Sad, 2016.
 - Kelly, L. "What Does Couture Mean- Definition and French Translation", *The Dapifer*, February 4, 2017, <https://www.thedapifer.com/blog/2017/02/04/what-is-couture-mean-fashion/>, pristupljeno: 8. 1. 2021.
 - Kittler Ralf, Kayser Manfred, Stoneking Mark, "Molecular Evolution of *Pedicularis humanus* and the Origin of Clothing", *Current Biology*, Vol. 13, August 19, 2003, 1414–1417.
 - Kvavadze Eliso, Bar-Yosef Ofer, Belfer-Cohen Anna, Boaretto Elisabetta, Jakeli Nino, Matskevich Zinovi and Meshveliani Tengiz, "30,000 Years old wild flax fibers – Testimony for fabricating prehistoric linen", *Science* 325(5946), 11 September, 2009, 135–136.
 - Roberts, Mary Louise, "Samson and Delilah Revisited: The Politics of Women's Fashion in 1920s France", *American Historical Review* 98(3), June 1993, 657–684.
 - Triglav osiguranje, *Opšti uslovi za osiguranje stambenih pokretnosti*, USt-11-07, 2007.
 - Šulejić, Predrag, *Pravo osiguranja*, Beograd, 2005.
 - Weston Thomas, Pauline, "Chambre Syndicale Fashion History", *Fashion-era.com*, 2018, http://www.fashion-era.com/chambre_syndicale.htm, pristupljeno: 5. 1. 2021.
 - Zakon o obligacionim odnosima (ZOO), *Službeni list SFRJ*, 29/78, 39/85, 45/89 - odluka USJ i 57/89, *Službeni list SRJ*, br. 31/93 i *Službeni list SCG*, 1/2003 - Ustavna povelja.
 - Zakon o osiguranju, *Službeni glasnik RS*, 139/2014.